

فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی - سال ۱۳ - شماره ۵۳ - بهار ۱۳۹۶
صفحات ۸۳ تا ۱۰۴

بررسی تاثیر همبستگی بین سود و زمان بندی اعلان آن بر کیفیت اقلام تعهدی

* حمید حقیقت

** محمد رحیم پور

*** نیکو خوانساری

**** رامین قربانی

چکیده

در دنیای واقعی معمولاً سرمایه گذاران عملکرد شرکت‌ها را با توجه به همبستگی سود هر شرکت با سود سایر شرکت‌ها و یا میانگین سود صنعت مورد ارزیابی قرار می‌دهند. بنابراین، هدف از این مقاله بررسی تاثیر همبستگی بین سود شرکت‌های صنعت و زمان بندی اعلان سود بر اقلام تعهدی مورد استفاده توسط مدیریت شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران است. دوره زمانی مورد مطالعه ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ و تعداد نمونه ۱۰۸ شرکت است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان دادند که عملکرد نسبی سود شرکت تاثیر معناداری بر اقلام تعهدی اختیاری استفاده شده توسط شرکت دارد. همچنین، در شرکت‌هایی که سود آنها دارای همبستگی بالایی با سود صنعت بوده و از عملکرد نسبی پائین تری برخوردارند، رابطه قوی تری بین اقلام تعهدی اختیاری و عملکرد نسبی سود وجود دارد. اما تاخیر در اعلان سود شرکت‌ها، عاملی در شناسایی احتمالی تعدیل اقلام تعهدی اختیاری به منظور مدیریت سود نخواهد بود.
واژگان کلیدی: اقلام تعهدی اختیاری، عملکرد نسبی سود، زمان بندی اعلان سود.

* دانشیار حسابداری دانشگاه بین المللی امام خمینی (نویسنده مسئول) ایمیل: hhagh2006@yahoo.com

** مربی گروه حسابداری دانشگاه پیام نور تهران

*** کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه بین المللی امام خمینی

**** دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه بین المللی امام خمینی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱/۲۱

مقدمه

هدف اصلی حسابداری مالی، فراهم آوردن اطلاعات مفید برای تصمیمات اقتصادی سرمایه‌گذاران، اعتبار دهندگان و سایر ذینفعان است. شواهد نشان می‌دهد سود نقدی نقش مهمی در فرآیند ارزش‌گذاری ندارد، زیرا مشکلات زمانبندی و عدم تطابق نهفته در ارقام وجوه نقد مانع از ارزش‌گذاری صحیح خواهد شد (بال و براون ۱۹۹۸، دیچو ۱۹۹۴). حسابداری تعهدی نیز به عنوان مبنای پذیرفته شده برای دستیابی به این هدف، تعیین شده است. نقش اصلی حسابداری تعهدی غلبه بر مشکلات سنجش عملکرد شرکت در شرایط تداوم عملیات است. یکی از معیارهای اندازه‌گیری مورد استفاده می‌تواند خالص جریان‌های نقدی باشد. با وجود این، در دوره‌های زمانی محدود، گزارشگری جریانهای نقدی تحقق یافته ضرورتاً حاوی اطلاعات مفیدی نیست، زیرا جریان‌های نقدی دارای مشکلات زمان بندی و تطابق است. به منظور کاهش این مشکلات، اصول عمومی پذیرفته شده حسابداری در صدد برآمده تا از طریق استفاده از اقلام تعهدی به منظور تغییر زمان بندی شناسایی جریان‌های نقدی در سود، معیار اندازه‌گیری عملکرد را توسعه دهد (دفوند، ۱۹۹۷).

این دیدگاه که سیستم حسابداری تعهدی، توانایی سود در اندازه‌گیری جریان‌های نقدی را بهبود می‌بخشد، در بیانیه هیات استانداردهای حسابداری مالی به صراحت بیان شده است (چمبرز و پنمن، ۱۹۸۴). حسابداری تعهدی، به مدیران شرکت‌ها در تعیین سود در دوره‌های زمانی متفاوت، حق انتخاب قابل توجهی اعطاء می‌کند. در واقع در این سیستم حسابداری، مدیران کنترل چشمگیری بر زمان تشخیص برخی اقلام هزینه دارند. از سوی دیگر مدیران در سیستم حسابداری تعهدی، با گزینه‌های متفاوتی در خصوص زمان تشخیص درآمدها از جمله تشخیص سریع‌تر درآمد از طریق انجام فروش‌های نسیه، رو به رو هستند (تروین، ۱۹۹۰). در ادبیات مالی به این رفتار مدیران "مدیریت سود" گفته می‌شود. دیلی و همکاران (۲۰۰۹) به نقل از دی جورج و همکاران (۱۹۹۴) مدیریت سود را نوعی دستکاری مصنوعی سود توسط مدیران جهت حصول سطح مورد انتظار سود برای بعضی تصمیمات خاص تعریف می‌کنند. به نظر آنها، انگیزه اصلی مدیریت سود، مدیریت تصور سرمایه‌گذاران درباره واحد تجاری است.

مدیریت با توجه به اهداف و انگیزه‌های مختلفی نظیر تاثیر گذاشتن بر قیمت سهام، بیشینه‌سازی مطلوبیت و رفاه خود و پرهیز از نقض قراردادهای بدهی، اقدام به مدیریت

سود می کند. اطلاعات موجود در بازار سرمایه، بر چگونگی تفسیر سرمایه گذاران و واکنش آنها نسبت به اطلاعات مالی افشاء شده شرکت ها اثر می گذارد و بنابراین بر میزان توانایی مدیریت در تاثیر گذاری بر بازار، از طریق گزارشگری مالی دستکاری شده نیز موثر است (باباجانی و تحریری، ۱۳۹۲). با توجه به اهمیت موضوع مدیریت سود با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری با عنایت به عملکرد واحد تجاری و زمان بندی اعلان سود و تمایل مدیریت برای تعدیل ارقام تعهدی اختیاری، در این مقاله به بررسی تاثیر همبستگی بین سود و زمان بندی اعلان آن بر کیفیت ارقام تعهدی پرداخته خواهد شد.

مبانی نظری

شرکت های عضو یک صنعت در محیط تجاری مشابه فعالیت نموده و دارای عملیات و روش های حسابداری مشابهی هستند. بنابراین، سودهای حسابداری گزارش شده یک صنعت باید دارای رفتار و حرکت مشابهی باشند. به همین دلیل، اطلاعات مربوط به سود یک شرکت از طریق انتقال اطلاعات درون صنعتی می تواند بر تصمیمات مربوط به سود سایر شرکت ها تاثیر گذار باشد (فرمن و تسی، ۱۹۹۲؛ هلمسترم، ۱۹۷۹ و سیگال و سیگال، ۲۰۱۳). از این رو، سود صنعت اغلب به عنوان شاخصی برای ارزیابی عملکرد شرکت های عضو صنعت استفاده می شود و همچنین عملکرد شرکت ها یا عملکرد مدیران می تواند در مقایسه با عملکرد صنعت بهتر مورد ارزیابی قرار گیرد. با توجه به بخش یاد شده، مدیران یک صنعت به منظور نشان دادن این موضوع که عملکردشان حداقل از میانگین صنعت بهتر است، تمایل زیادی به تعدیل سود شرکت تحت مدیریت خود، با توجه به عملکرد صنعت دارند (هلمسترم، ۱۹۷۹؛ گینز و مرفی، ۱۹۹۰؛ پیسنل و همکاران و بگنلی و همکاران، ۲۰۰۲).

ترومن (۱۹۹۰) اینگونه استدلال می کند که اگر وضعیت سود صنعت خوب باشد و مدیران شرکت سود بالایی را گزارش کنند، به احتمال کمی سرمایه گذاران به این باور می رسند که چنین سودهایی به دلیل مدیریت سود است، حتی اگر سودها واقعا مدیریت شده باشند. بنابراین می توان چنین استدلال کرد که در برخی شرایط مدیران می توانند با استفاده از دستکاری سود به مدیریت فرصت طلبانه سود اقدام کرده و در عین حال این اقدام مدیران اثر نامطلوبی بر ارزش شرکت نداشته باشد. این وضعیت به ویژه زمانی شدت بیشتری پیدا می کند که بین سود صنعت و سود شرکتهای صنعت همبستگی بالایی وجود

داشته باشد. به بیان دیگر، برای شرکت‌هایی که همبستگی بین سود آن‌ها و سود صنعت بیشتر از سایر شرکت‌ها باشد، مدیران آن شرکت‌ها نسبت به سایر شرکت‌هایی که همبستگی بین سود آن‌ها و سود صنعت کمتر است با خیال آسوده‌تری می‌توانند به مدیریت سود اقدام کنند. با توجه به توضیحات پیش گفته می‌توان استدلال کرد که تصمیمات مدیران در ارتباط با ارقام تعهدی ممکن است تحت تاثیر همبستگی بین سود شرکت و سود صنعت قرار گیرد (ترومن، ۱۹۹۰). از این رو می‌توان پیش‌بینی کرد که مدیران در شرکت‌هایی که سود آنها با سود صنعت همبستگی بالایی دارد، تمایل بیشتری به مدیریت ارقام تعهدی دارند. پارک و رو (۲۰۰۴) استدلال می‌کنند در دوره‌ای که عملکرد نسبی شرکتی نسبت به سایر شرکت‌هایی که در آن صنعت فعالیت می‌کنند بهتر باشد، در این شرایط مدیران آن شرکت تمایل کمتری به استفاده از ارقام تعهدی دارند (در واقع در آن دوره به دلیل عملکرد خوب شرکت در مقایسه با صنعت، نیازی به استفاده از مدیریت سود ندارند). با این تفسیر می‌توان استدلال کرد با بهبود عملکرد نسبی سود شرکت‌ها نسبت به سود صنعت، استفاده از ارقام تعهدی توسط مدیران کاهش خواهد یافت.

یکی دیگر از مواردی که مدیریت سود شرکت‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهد، زمان-بندی اعلان سود توسط شرکت‌های هر صنعت است. همانطور که مشخص است سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل به منظور ارزیابی عملکرد شرکت‌ها، اقدام به مقایسه عملکرد آن‌ها با سایر شرکت‌ها نموده و در نهایت مبادرت به تصمیم‌گیری می‌نمایند. از طرفی، مدیران نیز از این موضوع به خوبی مطلع بوده و ترجیح می‌دهند از سود سایر شرکت‌های عضو صنعت آگاهی یافته و با توجه به وضعیت صنعت، در صورت لزوم از ارقام تعهدی اختیاری استفاده نموده و سپس سود خود را تنظیم و اعلان نمایند (ترومن، ۱۹۹۰). به گونه‌ای که اگر عملکرد نسبی سود شرکت نسبت به صنعت بهتر باشد از ارقام تعهدی کمتر و در غیر این صورت از ارقام تعهدی بیشتری به منظور دستکاری سود استفاده کنند. به عبارتی دیگر، به منظور مدیریت سود و استفاده از ارقام تعهدی مدیران اغلب ترجیح می‌دهند که اعلان سود خود را تا اعلان سود سایر شرکت‌های عضو صنعت به تعویق اندازند. بنابراین اگر چنین گزاره‌ای صحت داشته باشد، احتمال تعدیل ارقام تعهدی اختیاری با به تاخیر انداختن زمان اعلان سود افزایش خواهد یافت. البته این موضوع با افزایش همبستگی بین سود شرکت و سود صنعت شدت بیشتری پیدا می‌کند. به عبارتی دیگر، هر چه همبستگی بین سود

شرکت و سود صنعت بیشتر باشد با افزایش تاخیر در اعلان سود، احتمال استفاده مدیریت از ارقام تعهدی اختیاری افزایش می‌یابد. از طرفی، احتمال به تاخیر انداختن زمان اعلان سود هنگامی شدت می‌یابد که وضعیت صنعت مورد نظر در شرایط مطلوبی قرار داشته و شرکت‌ها به منظور نشان دادن این موضوع که در وضعیتی بهتری نسبت به صنعت قرار دارند، بیشتر خواهد بود. در نهایت می‌توان گفت مدیریت سود توسط مدیران شرکت‌ها می‌تواند تحت الشعاع وضعیت سودآوری صنعت و زمانبندی اعلان سود توسط آن‌ها قرار بگیرد (کای و همکاران، ۲۰۱۳).

پیشینه تحقیق

پیشینه خارجی

در مبانی نظری بیان شد که مدیریت با توجه به عملکرد شرکت تحت کنترل خود و مقایسه آن با سایر شرکت‌های صنعت، اقدام به تعدیل ارقام تعهدی نموده و یا به تعبیر دیگر، اقدام به مدیریت سود می‌نماید. برای این که یک مدیر بتواند عملکرد خود را با سایر شرکت‌های هم صنعت خود مقایسه کند باید منتظر اعلان سود آن شرکت‌ها باشد، بنابراین، باید اعلان سود خود را به تاخیر بیاندازد.

در ارتباط با این موضوع دی فاند و پارک (۱۹۹۷) در تحقیق خود دریافتند که شرکتها، در شرایطی که سود سال جاری‌شان نسبت به سود صنعت در وضعیت بدتری قرار داشته باشد، اما چشم انداز سودهای آینده شرکت نسبت به سودهای صنعت بهتر باشد، از طریق به کارگیری ارقام تعهدی اختیاری اقدام به مدیریت سود نموده و آن را بیش نمایی می‌کنند. حالت عکس این مورد نیز صادق است.

به طور مشابهی، پیسنل و همکاران (۲۰۰۰) شواهدی مبنی بر رابطه منفی ارقام تعهدی شرکتها و عملکرد نسبی سود^۱ آنها که براساس سود صنعت محاسبه شده بود، فراهم آوردند. این یافته‌ها نشان داد که شرکت‌ها با توجه به عملکرد سودهای خود با زیر نظر داشتن سود صنعت، تصمیماتی در رابطه با ارقام تعهدی اتخاذ می‌کنند.

ترومن (۱۹۹۰) نشان داد مدیرانی که بیشترین ارزش بازار را از اعلان‌های شرکت به واسطه مدیریت سود کسب می‌کنند، هنگامی که سود شرکت با سود صنعت دارای همبستگی بالایی است، تمایل زیادی به مدیریت سود خواهند داشت.

1-Relative Earnings Performance

چمبرز و پنما (۱۹۸۴) و نیز باگنلی و همکاران (۲۰۰۲) شواهدی مبنی بر واکنش منفی بازار نسبت به تاخیر زمان تاریخ موردانتظار گزارش‌های مالی فراهم نمودند. آنان استدلال کردند که سرمایه‌گذاران نه تنها بر اساس اخبار مربوط به سود، بلکه بر اساس زمان‌بندی افشای خبرهای سود، انتظارات خود را شکل می‌دهند.

دیهان و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان میزان دقت در بازار و برنامه استراتژیک و زمان‌بندی اعلان سودها، به این نکته دست یافتند که مدیران اخبار بد را بعد از ساعات پرمبادله و نیز روزهای پرمبادله، که میزان توجهات کمتر است، اعلان می‌کنند. همچنین یافته‌های آنان نشان داد که مدیران اخبار بد را در روزهای جمعه گزارش می‌کنند.

لی و همکاران (۲۰۱۵) در نتیجه تحقیق خود با عنوان «آیا سودهای با کیفیت زودتر اعلان می‌شوند»، به این نکته دست یافتند که سودهایی که دارای کیفیت بالاتری هستند دیرتر اعلان می‌شوند در حالی که سودهایی که حاوی اخبار بد هستند به موقع‌تر اعلان می‌شوند.

در تحقیق دیگر میچالی و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان شواهدی بیشتر راجع به استراتژی زمان‌بندی اعلان سودها، دریافتند که مدیران بدترین اخبار سود را در روز جمعه اعلان می‌کنند، همچنین اعلان سودها در روز جمعه تنها بیانگر رفتار فرصت‌طلبانه مدیران است.

پیشینه داخلی

مهرآذین و همکاران (۱۳۸۹) در نتیجه تحقیق خود با عنوان «تأخیر اعلان سود و مدیریت سود»، به این نکته دست یافتند که شرکت‌هایی که سود خود را با تأخیر اعلان می‌کنند، دارای اخبار بد مربوط به سود عملیاتی می‌باشند. همچنین شرکت‌هایی که با تأخیر اعلان سود داشته‌اند، به مدیریت سود در جهت افزایش سود اقدام می‌نمایند.

قائمی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی مدیریت زمان اعلان سود شرکت‌ها پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق آنها مویده آن است که مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به طور راهبردی اقدام به زمان‌بندی اعلان سودهایشان می‌کنند. همچنین آنها اثر برخی عوامل موثر بر انتخاب زمان اعلان سود را مورد بررسی قرار دادند. نتایج آزمون نشان دادند که از میان عوامل مختلف، تنها درصد سهام شناور آزاد بر زمان اعلان اخبار مربوط به سود تأثیر دارد.

خدادای و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که بازده حقوق صاحبان سهام و تغییرات بازده

سهام با تسریع در گزارشگری صورت‌های مالی نسبت به سال قبل رابطه مثبت معناداری داشته است و ریسک مالی و تغییرات ریسک مالی با تسریع در گزارشگری صورت‌های مالی رابطه منفی معناداری داشته است. همچنین، نتایج حاکی از این بوده است که شرکت‌های بزرگتر گزارشگری مالی به موقع‌تری ارائه می‌کنند.

عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی عوامل موثر بر زمان اعلان سود پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که عواملی مانند ادغام با دیگر شرکت‌ها، پیچیدگی عملیات شرکت، تنگناها یا فشارهای مالی، اخبار خوب و بد و نوع اظهارنظر حسابرسی ارائه شده در مورد صورت‌های مالی شرکت بر زمان اعلان سود سالانه شرکت‌ها تاثیر قابل ملاحظه-ای دارد.

ملا امینی و مرفوع (۱۳۹۴) نشان دادند که بین متغیرهای مستقل خطای پیش بینی سود و میزان تعدیلات سنواتی با متغیر تأخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی رابطه معنادار و منفی برقرار بوده و بین متغیر مستقل رتبه کیفیت افشای اطلاعات شرکت‌ها و تأخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی، رابطه‌ای برقرار نمی‌باشد.

فرضیه‌های تحقیق

با توجه به مبانی نظری تشریح شده، پرسش‌های زیر قابل طرح می‌باشد:

- پرسش ۱: آیا عملکرد نسبی سود^۱ بر ارقام تعهدی اختیاری شرکت‌ها تاثیر دارد؟
- پرسش ۲: آیا ارتباط عملکرد نسبی سود و ارقام تعهدی اختیاری تحت تاثیر مقدار همبستگی سود شرکت با سود صنعت قرار می‌گیرد؟
- پرسش ۳: آیا ارتباط عملکرد نسبی سود و ارقام تعهدی اختیاری تحت تاثیر تاریخ اعلان سود شرکت‌های صنعت قرار می‌گیرد؟

همچنین، برای پاسخ به پرسش‌های فوق فرضیه‌های تحقیق به صورت زیر بیان می‌شوند:

فرضیه اول: عملکرد نسبی سود بر ارقام تعهدی اختیاری شرکت‌ها اثر منفی معناداری دارد.

فرضیه دوم: اثر عملکرد نسبی سود بر ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی که همبستگی بین سود آن‌ها با سود صنعت مثبت و بیشتر از سایر شرکت‌ها بوده، بیشتر (منفی‌تر) از سایر شرکت‌ها است.

فرضیه سوم: اثر عملکرد نسبی سود بر ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی که اعلان سود

خود را به تعویق می‌اندازند، بیشتر (منفی تر) از سایر شرکت‌هاست.

روش تحقیق

این پژوهش با توجه به عدم امکان کنترل کلیه متغیرهای مربوط، نمی‌تواند از نوع پژوهش - های تجربی محض باشد اما، با توجه به تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته، این پژوهش از نوع پژوهش‌های شبه تجربی بوده و از لحاظ روش نیز از نوع همبستگی - رگرسیونی می - باشد.

جامعه و نمونه آماری

برای انجام این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شدند و نمونه آماری از میان این شرکت‌ها استخراج شدند. روش نمونه‌گیری به صورت حذفی بوده به طوری که تنها شرکت‌هایی که همه شرایط زیر را دارا باشند به عنوان نمونه انتخاب شدند: ۱. جزء شرکت‌های مالی و واسطه‌گری نباشند. ۲. در طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشند. ۳. اطلاعات مالی آنها در دسترس باشد. در نهایت، پس از طی مراحل مزبور، تعداد ۱۰۸ شرکت در دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۷ به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. شرکت‌ها با توجه به تفکیکی که در سایت سازمان بورس اوراق بهادار تهران در رابطه با صنعت اعلام شده است، مورد استفاده قرار گرفته است.

روش گردآوری داده‌ها

داده‌های مورد نظر از ماهنامه‌های بورس و سایت‌های بورس و بانک مرکزی و نرم افزارهای اطلاعات مالی شرکت‌ها استخراج شده اند. سپس، برای آماده سازی اطلاعات از نرم افزار اکسل استفاده شده است. همچنین، محاسبات لازم برای دستیابی به متغیرهای مورد بررسی به کمک نرم افزار Eviews نسخه ۸ انجام شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی مانند

میانگین، میانه و شاخص‌های پراکندگی مانند انحراف معیار انجام شده است. همچنین، برای آزمون فرضیه‌ها از مدلی رگرسیون داده‌های ترکیبی استفاده شده است. برای انتخاب از بین روش‌های مدل‌های رگرسیونی ترکیبی و مدلی داده‌های تابلویی با اثرات ثابت از آزمون F لیمر استفاده می‌شود. اگر در آزمون F لیمر روش داده‌های ترکیبی انتخاب شود، کار تمام است اما اگر روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت انتخاب گردید لازم است تا آزمون هاسمن نیز انجام شود. از آزمون هاسمن جهت تعیین استفاده از مدلی اثرات ثابت در مقابل مدلی اثرات تصادفی استفاده می‌شود (افلاطونی و نیکبخت، ۱۳۸۹). در همین راستا برای آزمون فرضیه‌های تحقیق به ترتیب از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

مدل (۱)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 OCF_{i,t} + \beta_3 Lev_{i,t} + \beta_4 Roa_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل (۲)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 (HCOR * REP)_{i,t} + \beta_3 OCF_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Roa_{i,t} + \beta_6 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل (۳)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 (LATE * REP)_{i,t} + \beta_3 OCF_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Roa_{i,t} + \beta_6 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

تعریف متغیرهای تحقیق در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. تعریف متغیرهای مدل

نماد	متغیر مورد بررسی	نماد	متغیر مورد بررسی
DA	اقدام تعهدی اختیاری	Late	متغیر مجازی تاخیر اعلان سود
REP	عملکرد نسبی سود شرکت	Lev	اهرم مالی
HCOR	متغیر مجازی ضریب همبستگی	Roa	بازده دارایی
OCF	جریان نقد عملیاتی	Size	اندازه شرکت

متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته

اقدام تعهدی اختیاری: در این تحقیق به منظور محاسبه اقدام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل

شده چون استفاده شده است. در مدل تعدیل شده چون ابتدا کل ارقام تعهدی به شرح زیر محاسبه گردیده است:

$$TA = \Delta CA - \Delta CL - \Delta CASH + \Delta STD - DEP$$

TA: کل ارقام تعهدی شرکت در سال t

ΔCA : تغییر در دارایی‌های جاری شرکت بین سالهای t و t-1

ΔCL : تغییر در بدهی‌های جاری شرکت بین سالهای t و t-1

$\Delta CASH$: تغییر در وجه نقد شرکت بین سالهای t و t-1

ΔSTD : تغییر در حصة جاری بدهی بلندمدت شرکت بین سالهای t و t-1

DEP: هزینه استهلاک شرکت در سال t

پس از محاسبه کل ارقام تعهدی، پارامترهای α_1 ، α_2 ، α_3 به منظور تعیین ارقام تعهدی غیراختیاری از طریق فرمول زیر برآورد می‌شوند:

$$TA_{i,t}/A_{i,t-1} = \alpha_1 (1/A_{i,t-1}) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right)$$

TA: کل ارقام تعهدی شرکت

ΔREV : تغییر در درآمد فروش شرکت بین سالهای t و t-1

PPE: ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت

$A_{i,t-1}$: جمع ارزش دفتری دارایی‌های شرکت در سال t-1

α_1 ، α_2 ، α_3 : پارامترهای برآورد شده هر شرکت

پس از محاسبه پارامترهای α_1 ، α_2 ، α_3 از طریق حداقل مربعات، طبق فرمول زیر ارقام تعهدی غیراختیاری به شرح زیر تعیین می‌شود:

$$NDA_{i,t} = \alpha_1 (1/A_{i,t-1}) + \alpha_2 \left(\frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right)$$

که در آن:

NDA: ارقام تعهدی غیراختیاری

ΔREV : تغییر در درآمد فروش شرکت i بین سالهای t و t-1

ΔREC : تغییر در حسابهای دریافتی شرکت i بین سالهای t و $t-1$

PPE: ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت

$A_{i,t-1}$: جمع ارزش دفتری دارایی‌های شرکت در سال $t-1$

در نهایت ارقام تعهدی اختیاری (DA) پس از تعیین NDA به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$DA_{i,t} = \left(\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) - NDA_{i,t}$$

متغیرهای مستقل

عملکرد نسبی سود شرکت: با توجه به ادبیات تحقیق، عملکرد شرکت‌ها نه به صورت مطلق بلکه در مقایسه با میانگین سود صنعتی ارزیابی می‌شود که شرکت مربوطه در آن فعالیت می‌کند بنابراین در این تحقیق برای محاسبه این متغیر مطابق تحقیق پارک و رو (۲۰۰۴) از رابطه زیر استفاده شده است:

$$REP_{it} = NDE_{it} - E_{it}$$

NDE_{it} : سود غیراختیاری که عبارت است از سود قبل از عملیات متوقف شده به کسر از ارقام تعهدی اختیاری شرکت i در دوره t .

E_{it} : میانگین سود صنعت است که براساس میانگین موزون متحرک سود شرکت‌هایی که اعلان سود آنها قبل از سایر شرکت‌های نمونه در سال t بوده، محاسبه شده است (لازم به ذکر است وزن شرکت‌های نمونه براساس نسبت دارایی‌های شرکت نسبت به مجموع دارایی‌های شرکت‌های نمونه در صنعت محاسبه شده است).

متغیر مجازی ضریب همبستگی: متغیر مجازی است، در صورتی که ضریب همبستگی سود شرکت i با سود صنعت مثبت و مقدار آن از میانگین ضریب همبستگی سود شرکت‌های نمونه در صنعت بیشتر باشد، مقدار آن ۱ و در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود. متغیر مجازی تاخیر اعلان سود: متغیری مجازی است در صورتی که شرکت i سود خود را با تاخیر اعلان کرده باشد ($RAD > 0$) مقدار آن ۱ و در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود. برای محاسبه تاخیر نسبی اعلان سود (RAD) از رابطه زیر استفاده شده است.

$$RAD_i = Date_i - DATE_i$$

در این رابطه $Date_i$ بیانگر تاریخ اعلان سود شرکت i و $DATE_i$ بیانگر تاریخ اعلان سودهای صنعت است. $DATE_i$ بر اساس میانه تاریخ اعلان سود شرکت‌های نمونه در هر

صنعت محاسبه شده است.

جریان نقد عملیاتی: این متغیر از صورت جریان وجوه نقد استخراج شده است. با افزایش جریان نقد عملیاتی توانایی مدیران با استفاده از ارقام تعهدی به منظور مدیریت سود کاهش می‌یابد (قربانی، جوان و اردکانی، ۱۳۹۰).

اهرم مالی: این متغیر از تقسیم جمع بدهی‌ها بر جمع دارایی در پایان هر دوره بدست آمده است. با افزایش بدهی‌ها، اعمال محدودیت از جانب اعتباردهندگان افزایش یافته و در نتیجه باعث محدودیت در انجام فعالیت‌های فرصت طلبانه مدیران و استفاده از ارقام تعهدی می‌شود (خدادادی، فرازمنند و قربانی، ۱۳۹۴).

بازده دارایی‌ها: این متغیر از تقسیم سود خالص بر جمع دارایی‌های شرکت در پایان هر دوره بدست می‌آید. مدیریت سود می‌تواند با استفاده از دستکاری هزینه‌های عمومی و اداری، افزایش سود غیرعملیاتی حاصل از فروش دارایی‌های بلندمدت و دستکاری هزینه استهلاک دارایی‌ها بر بازده دارایی‌ها تاثیر گذار باشد (مجتهدزاده و لاریجانی، ۱۳۸۹).

اندازه شرکت: برای محاسبه اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی دارایی‌ها در هر دوره استفاده شده است. اسکات (۱۳۸۶) معتقد است شرکت‌های بزرگتر بیشتر تحت تاثیر هزینه‌های سیاسی قرار دارند. بنابراین، هزینه‌های سیاسی این شرکت‌ها با افزایش سود آن‌ها افزایش می‌یابد از این رو، تمایل به مدیریت سود در این شرکت‌ها بیشتر است.

نتایج تحقیق

آمار توصیفی

محاسبات آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش، شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، بیشینه و کمینه است که اطلاعات مرتبط با آنها به طور خلاصه در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
اقدام تعهدی اختیاری	۰/۰۲۲۹	۰/۰۱۸۸	۱/۲۳۵	-۱/۷۲۱	۰/۱۵۱۹
عملکرد نسبی سود	-۱/۲۸۶	-۱/۱۰۲	۳/۶۰۶	-۶/۶۵۲	۱/۱۷۱
جریان نقد عملیاتی	۲۶/۲۶۷	۵/۱۲۵	۱۲۳/۴۵۱	-۵۴/۶۵۴	۱۴/۳۷۳
متغیر مجازی ضریب همبستگی	۰/۴۶۵	۰	۱	۰	۰/۴۹۹
متغیر مجازی تاخیر اعلان سود	۰/۴۵۰	۰	۱	۰	۰/۴۹۸
اهرم مالی	۰/۶۵۶۳	۰/۶۶۱۸	۰/۹۷۱۴	۰/۰۹۶۴	۰/۱۶۴۹
بازده دارایی‌ها	۰/۱۷۷	۰/۱۶۴	۰/۶۲۴	-۰/۱۸	۰/۱۲۴
اندازه شرکت	۵/۷۲۲۰	۵/۶۷۵۲	۷/۹۵۶	۴/۲۴۶	۰/۶۰۹۲

بررسی نتایج کمی آمار توصیفی متغیرهای تحقیق با توجه به جدول فوق بیانگر ارزش ۰/۰۲۲۹ برای میانگین اقدام تعهدی اختیاری، ارزش میانگین برای اهرم مالی ۰/۶۵، بازده دارایی‌ها ۰/۱۷ و اندازه شرکت ۵/۷۲ است. به عبارتی، بخش عمده‌ای از منابع شرکت از طریق تامین مالی ایجاد شده است.

آماره‌های انحراف معیار، ضریب کشیدگی و چولگی نیز به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها به کار گرفته می‌شوند. با بررسی معیارهای مذکور می‌توان اظهار داشت که داده‌های مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته از توزیع نرمال برخوردار هستند زیرا، متغیرها دارای حداقل فاصله از ارزش ارایه شده برای کشیدگی می‌باشند. همچنین، زمانی که اندازه نمونه بزرگ‌تر از ۱۰۰ باشد (معیاری تقریبی برای توزیع نرمال) احتمال نرمال بودن داده‌ها افزایش می‌یابد (افلاطونی و نیکبخت، ۱۳۸۹).

تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه‌ها

قبل از برآزش مدل‌ها لازم است تا آزمون F لیمر به منظور بررسی استفاده از روش داده-های تابلویی با اثرات ثابت در مقابل روش داده‌های ترکیبی برای مدل‌های مذکور انجام شود. جدول ۳ نتایج آزمون F لیمر را برای تمامی مدل‌ها نشان می‌دهد.

جدول ۳: نتایج آزمون F لیمر برای مدل‌های تحقیق

مدلی مورد بررسی	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
مدل (۱)	۱/۶۶۵	۰/۰۹۳	مدلی داده‌های تلفیقی
مدل (۲)	۱/۶۷۶	۰/۰۸۲	مدلی داده‌های تلفیقی
مدل (۳)	۱/۶۹۲	۰/۰۶۵	مدلی داده‌های تلفیقی

با توجه به آماره و سطح خطای آزمون F لیمر و تایید فرضیه‌ی H_0 ، برای تخمین تمامی مدل‌ها از روش داده‌های تلفیقی استفاده خواهد شد.

آزمون فرضیه اول

برای بررسی فرضیه اول مطابق تحقیق پارک و رو (۲۰۰۴) از مدل (۱) به شرح زیر استفاده شده است.

جدول ۴: نتایج برآورد مدل (۱)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 OCF_{i,t} + \beta_3 Lev_{i,t} + \beta_4 Roa_{i,t} + \beta_5 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	سطح خطا
عملکرد نسبی سود	-۰/۳۰۳	-۵/۶۱۷	۰/۰۰۰۰
جریان نقد عملیاتی	-۱/۳۴۳	-۶/۹۴۹	۰/۰۰۰۱
اهرم مالی	-۳/۶۹۰	-۲/۵۴۱	۰/۰۲۰۴
بازده دارایی‌ها	-۰/۶۰۹۰	-۹/۵۴۱	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۱/۲۴۵	۷/۵۴۱	۰/۰۰۰۰
عرض از مبدا	۰/۳۲۱	۳/۲۵۱	۰/۰۲۲
ضریب تعیین		۰/۲۸۲	
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۲۵۹	
آماره F		۸/۵۵۵	
سطح معناداری آماره F		۰/۰۰۰۰	
آماره دوربین - واتسون		۲/۱۵۹	

با توجه به نتایج مشاهده شده در جدول (۴)، آماره F بدست آمده و سطح خطای آن می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، مدل در مجموع از معناداری بالایی

برخوردار است. همچنین با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده که برابر ۲۵ درصد است می-توان بیان کرد که در مجموع متغیرهای مستقل بیش از ۲۵ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می دهند. همچنین، با توجه به آماره دوربین واتسون که برابر با ۲,۱۵۹ است می توان گفت که خود همبستگی مرتبه اول بین باقیمانده های بدست آمده بسیار پایین است. همانطور که مشاهده می شود در مدل فوق ضریب عملکرد نسبی سود شرکت ۰/۳۰۳- بوده که با توجه به سطح خطای آن (۰/۰۰۰) می توان نتیجه گرفت بین عملکرد نسبی سودها و اقلام تعهدی اختیاری ارتباط منفی معناداری وجود دارد. به عبارتی دیگر، هر چه عملکرد نسبی سود شرکت نسبت به میانگین سود صنعت بدتر باشد، مدیران از اقلام تعهدی اختیاری بیش تری استفاده خواهند کرد.

آزمون فرضیه دوم

برای بررسی فرضیه دوم مطابق تحقیق پارک و رو (۲۰۰۴) از مدل (۲) استفاده شده است.

جدول ۵: نتایج برآورد مدل (۲)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 (HCOR * REP)_{i,t} + \beta_3 OCF_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Roa_{i,t} + \beta_6 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	سطح خطا
عملکرد نسبی سود	-۰/۳۹۶	-۸/۵۳۳	۰/۰۰۰
عملکرد نسبی سود* متغیر مجازی ضریب همبستگی بالا	-۳/۶۹۰	-۲/۵۴۱	۰/۰۲۴
جریان نقد عملیاتی	۱/۰۲۱	۶/۸۹۹	۰/۰۱۲
اهرم مالی	-۲/۷۲۱	-۴/۶۹۸	۰/۰۰۲
بازده دارایی ها	-۰/۲۹۲	-۸/۲۲۲	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	۱/۳۰۲	۹/۵۴۱	۰/۰۰۰۰
عرض از مبدا	۰/۰۴۵۲	۰/۹۵۸	۰/۴۳۲
ضریب تعیین	۰/۳۸۲		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۳۵۱		
آماره F	۱۱/۹۵۹		
سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۰		
آماره دوربین - واتسون	۲/۱۴۵		

با توجه به نتایج مشاهده شده در جدول (۵)، آماره F بدست آمده و سطح خطای آن

می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، مدل در مجموع از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده می‌توان بیان کرد که در مجموع، متغیرهای مستقل بیش از ۳۵ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. با توجه به آماره دوربین واتسون که برابر با ۲,۱۴۵ است نیز، می‌توان گفت که خودهمبستگی مرتبه اول بین باقیمانده‌های بدست آمده بسیار پایین است.

همان‌طور که در جدول (۵) قابل مشاهده است ضریب REP شرکت‌هایی که ضریب همبستگی سود آن‌ها با سود صنعت مثبت و قوی است (۳/۶۹۰-) کوچک‌تر از ضریب REP (۰/۳۹۶-) در سایر شرکت‌ها است. حال در ادامه برای بررسی صحت تفاوت ضرایب فوق از آزمون والد استفاده شده است. لازم به توضیح است که از آزمون والد برای بررسی و اعمال محدودیتهای خطی بر روی ضرایب مدل استفاده می‌شود. فرضیه صفر و فرضیه یک این آزمون به شرح زیر است:

H_0 : تفاوت معناداری میان ضرایب متغیرهای مورد بررسی از لحاظ آماری وجود ندارد.

H_1 : تفاوت میان ضرایب متغیرهای مورد بررسی، از لحاظ آماری معنادار است.

نتایج آزمون والد برای فرضیه دوم به شرح زیر است:

جدول ۶: نتایج آزمون والد فرضیه دوم

تفاضل	خطای استاندارد	آماره F	سطح خطا
-۳/۳۲۱	۰/۳۵۷	۲۵/۹۶۶	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول ۶ نیز قابل مشاهده است، فرضیه صفر آزمون والد (مبنی بر عدم تفاوت معنادار بین ضرایب) مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. بنابراین، شدت ارتباط بین REP و اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی که همبستگی بین سود آن‌ها و سود صنعت مثبت و قوی است، بیشتر (منفی‌تر) از سایر شرکت‌هایی است که همبستگی پایین با سود صنعت دارند.

آزمون فرضیه سوم

برای بررسی فرضیه سوم مطابق تحقیق پارک و رو (۲۰۰۴) از مدل (۳) استفاده شده است.

جدول (۷): نتایج برآورد مدل (۳)

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REP_{i,t} + \beta_2 (LATE * REP)_{i,t} + \beta_3 OCF_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Roa_{i,t} + \beta_6 Size_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر	ضریب	آماره t	سطح خطا
عملکرد نسبی سود	-۰/۶۱۵	-۵/۹۳۹	۰/۰۰۸
عملکرد نسبی سود * متغیر مجازی تاخیر اعلان سود	۲/۷۲۵	۰/۹۲۱	۰/۳۵۷
جریان نقد عملیاتی	۱/۸۸۸	۳/۶۶۸	۰/۰۰۳
اهرم مالی	-۳/۰۰۱	-۶/۶۹۸	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	-۰/۴۴۵	-۴/۲۲۲	۰/۰۰۱
اندازه شرکت	۲/۱۱۲	۱۱/۵۴۱	۰/۰۰۰
عرض از مبدا	-۰/۰۱۹	-۰/۳۳۸	۰/۷۳۵
ضریب تعیین	۰/۲۷۲		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۲۲۰		
آماره F	۳/۵۵۸		
سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۱		
آماره دوربین - واتسون	۲/۲۶۵		

با توجه به نتایج مشاهده شده در جدول (۷)، آماره F بدست آمده و سطح خطای آن می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، مدل در مجموع از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده که برابر ۲۲ درصد است می‌توان بیان کرد که در مجموع متغیرهای مستقل بیش از ۲۲ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. همچنین، با توجه به آماره دوربین واتسون که برابر با ۲,۲۶۵ است می‌توان گفت که خود همبستگی مرتبه اول بین باقیمانده‌های بدست آمده بسیار پایین است.

همچنین، به منظور بررسی فرضیه سوم که آیا شدت ارتباط بین REP و ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی که اعلان سود خود را به تعویق می‌اندازند قوی‌تر از سایر شرکت‌هاست، می‌بایست ضریب REP شرکت‌هایی که سود خود را با تاخیر اعلان می‌کنند (۲/۷۲۵) با ضریب REP سایر شرکت‌ها (-۰/۶۱۵) مقایسه شود. اما با توجه به اینکه، سطح خطای متغیر REP شرکت‌هایی که سود خود را با تاخیر اعلان می‌کنند (۰/۳۵۷) از سطح خطای مجاز (۰/۰۵) بیشتر است بنابراین، نیازی به آزمون والد نبوده و در نتیجه فرضیه سوم تایید نمی‌شود.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

هدف از این تحقیق بررسی تاثیر همبستگی بین سود شرکت‌های صنعت و زمان‌بندی اعلان سود بر ارقام تعهدی استفاده شده توسط مدیریت شرکت است. با توجه به اینکه شرایط حاکم بر هر صنعت و همچنین روش‌های حسابداری مورد استفاده شرکت‌های عضو آن با هم مشابه است، عملکرد سود صنعت اغلب به عنوان شاخصی برای ارزیابی عملکرد مدیران شرکت‌های عضو صنعت مورد استفاده قرار می‌گیرد. مدیران شرکت‌های عضو هر صنعت، ارقام تعهدی اختیاری را بر مبنای عملکرد سود شرکت نسبت به سود صنعت تعدیل نموده و از سود صنعت به عنوان شاخصی برای ارزیابی عملکرد شرکت خود استفاده می‌کنند. همچنین، آنها تلاش خواهند کرد که اعلان سود را تا حد ممکن به تاخیر بیاورند تا از سود سایر شرکت‌های عضو صنعت مطلع شوند و سپس در صورت مناسب بودن شرایط صنعت، با تعدیل ارقام تعهدی همبستگی مثبتی بین سود شرکت و صنعت ایجاد نمایند.

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که در شرکت‌های مورد مطالعه در بورس اوراق بهادار تهران بین ارقام تعهدی اختیاری و عملکرد نسبی سود شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. براساس این نتایج می‌توان گفت که هرچه عملکرد نسبی سود شرکت بهتر باشد مدیران تمایل کمتری به تعدیل ارقام تعهدی اختیاری داشته و در نهایت سطح مدیریت سود پایین خواهد آمد. اما، در صورتی که عملکرد نسبی سود شرکت خوب نباشد، مدیریت تلاش خواهد کرد که با تعدیل ارقام تعهدی اختیاری و در نتیجه مدیریت سود، عملکرد خود را بهتر نشان دهد. نتیجه این فرضیه با نتیجه تحقیق پیسنل و همکاران (۲۰۰۰)، ترومن (۱۹۹۰) و سیگال و سیگال (۲۰۱۳) مطابقت دارد.

همچنین، شرکت‌هایی که سود آن‌ها دارای همبستگی بالایی با سود صنعت بوده و از عملکرد نسبی ضعیف تری برخوردارند، رابطه بین ارقام تعهدی اختیاری و عملکرد نسبی سود آنها قوی‌تر از سایر شرکت‌ها است. این نتیجه نشان می‌دهد که مدیران سود صنعت را به عنوان شاخصی برای ارزیابی عملکرد خود می‌پندارند که فعالان بازار نیز از آن استفاده می‌کنند بنابراین، مدیران تلاش خواهند کرد از طریق تعدیل ارقام تعهدی، همبستگی بین سود شرکت با سود صنعت را افزایش دهند.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم نشان داد که در بازار اوراق بهادار تهران، تاخیر در اعلان سود شرکت عاملی مهم در تعدیل ارقام تعهدی اختیاری به منظور مدیریت سود نیست. این در حالی است که، براساس ادبیات موجود مدیران تلاش می‌کنند تا حد ممکن

زمان اعلان سود شرکت های خود را به تاخیر انداخته تا سود سایر شرکت های عضو صنعت خود را مشاهده نمایند و سپس در صورت نیاز بتوانند با تعدیل ارقام تعهدی اختیاری، سود را مدیریت نموده و عملکرد خود را بهتر نشان دهند. شاید بتوان دلیل حصول چنین نتیجه ای را چنین بیان کرد که در بورس اوراق بهادار تهران سایر عوامل موثر بر مدیریت سود، سهم زیادی در ارقام تعهدی استفاده توسط مدیران داشته از اینرو، در پایان سال مالی مدیران منتظر اعلان سود سایر شرکت های صنعت به منظور تعدیل بیشتر ارقام تعهدی نخواهند بود. نتایج این فرضیه با نتیجه تحقیق دوایل و مجلیکه (۲۰۰۹) چمبرز و پنما (۱۹۸۴) و نیز باگنلی و همکاران (۲۰۰۲) مطابقت ندارد.

برای تحقیقات آتی پیشنهاد می شود رابطه بین عملکرد نسبی سودهای آتی با ارقام تعهدی اختیاری مورد بررسی قرار گیرد تا مشخص شود که آیا مدیران شرکت ها از مدیریت سود به منظور هموارسازی عملکرد خود نیز استفاده می کنند یا خیر. بررسی نقش عملکرد نسبی سودها بر انگیزه مدیران برای دستیابی به اهدافی چون اجتناب از زیان و اجتناب از کاهش سود نیز می تواند پیشنهادی برای تحقیقات آتی باشد.

منابع

- اسکات، ویلیام و پارسائیان، علی. (۱۳۸۶). "تئوری حسابداری مالی"، تهران: انتشارات ترمه. افلاطونی، عباس و نیکبخت، لیلی. (۱۳۸۹). "کابرد اقتصادسنجی در تحقیقات حسابداری، مدیریت مالی و علوم اقتصادی". تهران: انتشارات ترمه.
- باباجانی، جعفر و تحریری، آرش (۱۳۹۲). "اطلاعات بازار درباره عوامل بنیادی و مدیریت سود"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۰ شماره ۱، صص ۱۹-۳۴.
- خدادادی ولی، عربی مهدی و طاهری ده قطب الدینی (۱۳۹۱). "بررسی رابطه‌ی بین عملکرد مالی شرکت و زمانبندی گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال دهم، شماره ۳۴، تابستان، صص ۱۷۲-۱۵۱.
- خدادادی، ولی، فرازمنند، حسن و قربانی، رامین. (۱۳۹۴). "عوامل موثر بر ارزش‌گذاری جریان نقد آزاد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۶، تابستان ۹۴، صص ۲۸-۴۵.
- عباس‌زاده، محمدرضا، پورحسینی حصار سید مهدی، جعفری نسب ندا، (۱۳۹۲). "بررسی عوامل موثر بر زمان اعلان سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". دو فصلنامه اقتصاد پولی، مالی، شماره ۶، صص ۸۶-۱۰۶.
- قائمی محمد حسین، جهانفر حسن، رضایی فرامرز. (۱۳۹۱). "بررسی مدیریت زمان اعلان سود شرکت‌ها"، مجله دانش حسابداری، سال سوم، صص ۸۵-۱۰۴.
- قربانی، سعید، علی اکبر، جوان و ناظمی اردکانی، مهدی. (۱۳۹۰). "تاثیر مدیریت واقعی سود بر جریان‌های نقدی عملیاتی آتی"، مجله دانش حسابداری مالی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۳۴-۱۵۰.
- مجتهدزاده، ویدا و ولی‌زاده لاریجانی، اعظم. (۱۳۸۹). "رابطه مدیریت سود و بازده آتی دارایی‌ها و جریان‌های نقد عملیاتی آتی"، مجله تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۶، تابستان ۸۹، صص ۳۹-۲۱.
- ملا امینی وحید، مرفوع محمد (۱۳۹۴). "رابطه بین کیفیت افشای اطلاعات و تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی". فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی سال ۱۱، شماره ۴۵، صص ۵۱ تا ۷۱.
- مهرآذین علی رضا، مسیح آبادی ابوالقاسم، میرشکاری ستاره (۱۳۸۹). "تاخیر اعلان سود و

مدیریت سود". فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی. شماره ۲۸، زمستان ۱۳۸۹،
صص ۱۰۷-۱۳۳.

- Antle, R., Smith, A., (1986). An empirical investigation of the relative performance evaluation of corporate executives. *Journal of Accounting Research*, Spring, 1-39.
- Bagnoli, M., Kross, W. and Watts, S. (2002). The information in management's expected earnings report date: A day late, a penny short. *Journal of Accounting Research*, Vol. 40, pp. 1275-96.
- Ball, R., & Brown, P. (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers. *Journal of Accounting Research*, 6, 159-178.
- Barth, M., Y. Konchitchki and W. Landsman. (2006). Cost of capital and Earnings transparency. *Stanford University and University of North Carolina working paper*.
- Chambers, A. and Penman, S. (1984). Timeliness of reporting and the stock price reaction to earnings announcements. *Journal of Accounting Research*. Vol. 22, pp. 21-47.
- Dechow, P., (1994), Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of Firm Performance: the Role of Accounting Accruals. *Journal of Accounting & Economics* 18, 3-42.
- DeFond, M., Park, C., (1997). Smoothing income in anticipation of future earnings. *Journal of Accounting and Economics* July, 115-139.
- DeGeorge, F., J. Patel and R. Zeckhauser (1999). Earnings Management to exceed thresholds, *Journal of Business* 72(1).
- DeHaan. Ed, Terry Shevlin, Jacob Thornock. (2015). Market (in) attention and the strategic scheduling and timing of earnings announcements. *Journal of Accounting and Economics* 60, p36-55.
- Doyle, J.T. and Magilke, M. (2009). The timing of earnings announcements: An examination of the strategic disclosure hypothesis. *Accounting Review*. Vol. 84, No. 1, pp. 157-182.
- Foster, G., (1981). Intra-industry information transfers associated with earnings releases. *Journal of Accounting and Economics* December, 201-232.
- Freeman, R., Tse, S., (1992). An earnings prediction approach to examining intercompany information transfers. *Journal of Accounting and Economics* December, 509-523.
- Holmstrom, B., (1979). Moral hazard and observability. *Bell Journal of Economics* Spring, 74-91.
- Holmstrom, B., (1982). Moral hazard in teams. *Bell Journal of Economics Autumn*, 324-340.
- Gibbons, R., Murphy, K., (1990). Relative performance evaluation for chief executive Officers. *Industrial and Labor Relations Review*

February, 30-51.

- Kai Wai Hui, Karen K. Nelson, P. Eric Yeung, (2013). On the persistence and pricing of industrywide and firm-specific earnings, cash flows, and accruals. *Journal of Accounting and Economics*, S0165-4101(15)00047-6.
- Lee. Ho-Young, Vivek Mande, Myungsoo Son.(2015). Are earnings announced early of higher quality?. *Accounting and Finance* 55 ,p187-212.
- Michaely. Roni, Amir Rubin, Alexander Vadrashko. (2016) . Further evidence on the strategic timing of earnings news: Joint analysis of weekdays and times of day. *Journal of Accounting and Economics* 62,p24-45.
- Park, S. and D. Ro , (2004). The effect of firm-industry earnings correlation and announcement timing on firms' accrual decisions. *The British Accounting Review* 36,269- 289.
- Peasnell, K., Pope, P., Young, S., (2000). Accrual management to meet earnings targets: UK evidence pre- and post-Cadbury. *British Accounting Review* 32, 415-445.
- Pyo, Y., Lustgarten, S., (1990). Differential intra-industry information transfer associated with management earnings forecasts. *Journal of Accounting and Economics* December, 365-379.
- Segal, B. and D. Segal, (2013). Are managers strategic in reporting non-earnings related items in 8-K filings? Evidence on timing and news bundling. *Working paper*.
- Teoh ,SH.,I Welch and T.J.Wong (1998). Earnings Management and the long run market performance of initial public offering. *The Journal of fiancé*.
- Trueman, B., (1990). Theories of earnings announcement timing. *Journal of Accounting and Economics* October, 285-301.